

Kontrgerîla li her derê...

Kontrgerîla, li Kurdistanê û Tirkîyê, li dû listik û komployan mezin digere. Ji serê salê û bi vîr ve, li Kurdistanê nêzikî 20 kesî ji alî vê hêza dewletê ve hatine kuştin. Hedefên wan diyar nîn in. Li Tirkîyê jî, bi sûkasta derê belayeke nû vedikin. Dewlet bûye du parçe û krîzeke girs, xwe di hemû saziyên wê de, diyar dike.

Kontrgerîla di rojeva Tirkîyê de jî, cihê herî girîng digere. Guftûgoyên li ser vê hêzê di hemû qadên Tirkîyê de didomin. Li Kurdistanê, ji bo tunekirina vê heza kontra şervanên Kurd, di êrîşê de ne. Li Diyarbekir, Farqîn û Batmanê, derbeyên xedar li vê hêzê dane. Divê gel jî, di vê têkoşinê de cihê xwe bigire.

Rûpel 8

Ez, sergîn û axa sor/ Didim ser hev dor bi dor/ Dibe xênî û ez tê de/ Çi bê pace û çi jî kor.

**Dr. Vera
Beaudin
Saeedpour**

Rûpel 11

**Hevpeyvînek
bi Lamara F.
Paşayêva re**

Rûpel 6

**Çîrok
Hêviya
Hêvîn**

Rûpel 13

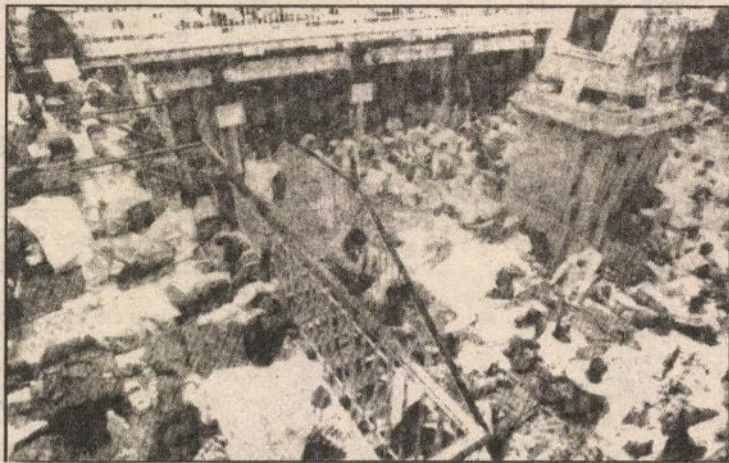

Greva birçîbûnê ya bêdawî dest pê kir

Yekda Welat

Endamên Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanê li Ewropa li dijî hingavtin û qirkirina gelê Kurd, di 24'ê Çileya 1993'yan de dest bi greva birçîbûnê ya bêdawî kirin. Nêzikî 600 welatparêzên Kurd li Ewropa bi awahiyeke piştgiirtinî beşdarî greva birçîbûnê bûne. Herwiha li dewleta Avusturalya û Kanada jî dest bi grevên birçîbûnê bûne. Ev bûyer weke di sala 1992'an de, ku li Bruksel 40000 mirov beşdarî rêveçûnê û 60000 beşdarî festîwala Kurdistanê li Bochum/Almanya bûn, her wiha ev bûyer jî, wê cihê xwe di nava dîroka Kurdistanê de bigire. Cara yekemîn gelê Kurd bi hejmareke wiha mezin li Ewropa dikeve greva birçîbûnê. Ev jî nîşaneke herî mezin e ji bo tevgera serxwebûn û azadiya Kurdistanê. Roja 26'ê Çile 1993'an Mebûsên Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanê civîneke çapemeniyê çêkirin. Di civîna çapemeniyê

Xwendevanê me Hüseyin Akmeşe ji bo Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanê ji me re ji girtîgeha Kemalpaşa / İzmir şand.

de 3 mebûsên dewleta Belçîka cihê xwe girtin û gotin ku wê bi xwe 3 roj jî bo piştgiirtina mebûsên Kurd bikevin greva birçîbûnê. Di civîna çapemeniyê de hate diyarkirin ku, dewleta Tirk di sala 1992'an de rekora li dijî mafê mirovahiyê şikand. Berpirsiyarê civîna çapemeniyê yê Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanê li Ewropa wiha

got: "Di sala 1914-15'an de nêzikî 1.5 milyon Ermenî jî aliyê dewleta Tirkiyê ve hatin qirkirin. Herwiha di sala 1916-20 an de; 300000 Pontus, di sala 1920'an de; 100000 Yewnan, di sala 1925-38'an de; 140000 Kurd, di sala 1974 an de; 25000 mirovê Qibris û jî sala 1979'an heta îro gelê Kurd tê qirkirin."

Civîna çapemeniyê wiha hat domkirin: "Di dema hikûmeta Demîrel û İnönü de zêdeyî 20000 mirov hatin girtin, 385 mirov jî aliyê kontrgerîla ve hatin kuştin, 300 gund wêran bûn, 37 Kurd yên siyasî hatin kuştin û 7 bajêr hatin bombe- kirin.

Çawa bi afirandina têkoşîna rizgariya neteweya Kurdistanê di sala 1978'an de, bi şerê serxwebûn û azadiyê re di sala 1984'an û hwd. de metod û livbaziye şoreşê li Kurdistanê jî hatine guhertin. Di dema paşerojê de her dem rêxistinên klasîk û feodal tenevîyîştin form, taktîk û azînen xwe li gora realîta Kurdistanê biguherin. Lewre jî ev rêxistin cihê xwe di rûpelê dîroka kevinpe- restî de girtine û êdî rista wan nemaye."

Greva birçîbûnê bi atmosferê herî mezin ve di xaniyekî mezin de bi beşdarbûna 700 mirovî re bi moralekî mezin û şahî derbas dibe. Her roj bi se-

dan mirov jî hemû cihên Ewropa tên mevaniyê. Komîta kar- ger li ser mevaniyan dibêje: "Nêzikî 30000 mirov wê werin mevaniyê. Telefon û faxa daira greva birçîbûnê bê dawî kar dike. Ji her aliyên cihanê name û mesaj tên. Her kes dibêje qiyamet rabûye. Greva birçîbûnê bi rêxistîneke pirr mezin û zanyar derbas dibe.

Neteweyeke bi xwedî rêxistin, tu car winda nake."

PIŞTGIRIYA GIRTÎ YÊN PKK'Ê

Girtî yên daweya PKK'ê li Almanya Duesseldorfê jî bo piştgiirtî û destekkirina mebûsên Meclîsa Neteweyî ya Kurdistanê, ji bo pênc rojan dest bi greva xwebirçîhiştinê kirin.

Girtî yên PKK'ê ku di zindana Duesseldorfê de ne, bi belavokekê piştgiirtî xwe dan xuyan ku dê di 1.2.1993'an de ji bo 5 rojan dest bi greva xwebirçîhiştinê bikin.

Girtî yên daweya PKK'ê ya li Duesseldorfê di belavoka xwe de, zindanên dijmin jî xwe re mîna eniyê berxwedanê dinixînin û jî bo xebat, alîkarî û têkoşînê didin nîşan ku dûrî qet ne girîng e.

JÎ GIRTÎGEHÊN TIRKIYÊ PIŞTGIRÎ

Li girtîgehên Tirkiyê jî, girtiyên siyasî jî bo piştgiirtî xwebirçîhiştina 15 mebûsên Meclîsa Neteweyî dest bi grevêke fi- reh kirin.

Li girtîgeha Mêrdîne 350, Diyarbekirê 850 Batmanê, 150, Mazrayê (Elezîze) 500, Ruha (Urfa) 39 girtiyên siyasî dest bi greva xwebirçîhiştinê kirin. Girtî bi navbeynkariya e- bûqatên xwe vebeyanê dan. "Ji bo protestokirina operasyonên ku bi navê tevgera hun- dirîn didomin û jî bo piştgiirtî xwebirçîhiştinê li dar ket. Ev livbaziya 15 mebûsên Meclîsa Neteweyî em dest bi greva xwebirçîhiştinê dikin."

LI BAZÎDÊ LIVBAZIYÊN PIŞTGIRIYÊ

Li navçeya Mûşê, Bazîde jî, gel jî bo piştgiirtî Mebûsên Meclîsa Neteweyî û protestokirina operasyonên dewletê dest bi hin livbaziyan kirin. Li Bazîde, esnafan jî bo 2 rojan di- kanên xwe girtin û tu erebe ne- xebitin. Li avahiya HEP (PKG)'ê jî, ji bo 4 rojan grevê- ke xwebirçîhiştinê li dar ket. Ev livbaziya di 26'ê meha Çileyê de dest pê kirin. Li Kop (Bulanık)'ê jî, livbaziye bi vî rengî li dar ketin.

GOTIN

Yaşar Kaya

Zivistan

Li Serhedê, di nav zimanê Kurdî de, gelek peyvên bi Ûrisî (Rûsî) hene. Ji pencerê re dibêjin "akuşka", ji jinên orispî re dibêjin "matuşka", ji qe- dehe re dibêjin "istikan", ji tebexa çayê re dibêjin "tarilge". Serê we neêşînim, gelek gotin derbasî zimanê me bûne. Hemû ziman jî hev peyv digirin. Azerî jî gelek peyvên bi Kurdî bi kar tînin.

Zivistan e. Niha li aliyê Serhedê berf û bager kêr nabe. Çiya û banî niha jî berfê dagirtine. Li çiyayên bilind bager heye. Rê girtî- ne. Rêwî rîya xwe şaş dikin. Ge- lek çem qeşem girtine û naherik- in. Zivistan li Serhedê zehf giran derbas dibe. Çiyayê Elegezê, çiyayê Tendûrekê, çiyayê Agiriyê, dest dane hev, heta deşta Rewanê dirêj dibin. Jixwe, li aliyê din jî çiyayên Qafqasê hene. Deşta Rewanê di nav van çiyayan de maye. Belê dîsa jî zivistan gelek dijwar derbas dibe.

Di zarotiya me de jî wilo bû.

Carna alif kêr bû, giha û ka tune bû, pez û dewar birçî diman. Sala şerê pašîn ê mezin tê bîra min (1945). Ez wî çaxî 6-7 salî bûm. Nanê genim tune bû. Xelkê nanê ceh dixwar, dû re jî nanê garis. Çay û şekir di wan salên şer de tune bûn. Bav û diya min berê bi kişmîşan çay vedixwarin, dû re jî bi sinciyan. Me wê salê wisa derbas kir. Ji aliyê Îranê ve cerdî ser gundê me dikirin, çiqas pez û de- war hebûna bi şev dicivandin û di- birin wî aliyê sînor.

Di wan zivistanên dirêj de, bi şev li malan, kal û pîrên me, çîrok digotin. Ew çîrok hê jî di bîra min de ne. Çîroka Enter, çîroka Siyabendê Silivî, çîroka Mem û Zînê, çîroka ker û golik, çîroka Memê Alan, mîna niha di guhê min de ne.

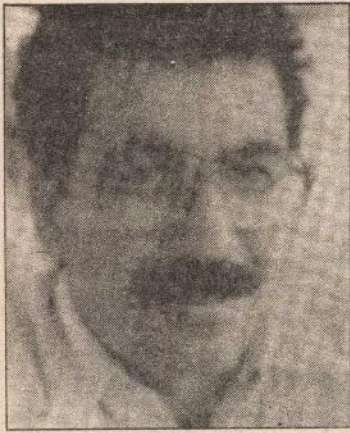
Gelekan, ji wan salan re digotin: "Sala şerê mezin, sala xelayê, sala birçîbûnê". Baş tê bîra min, çem ziwa dibûn, li gundan av tune bû, ji bo çayê berf dihelandin. Hesp, çêlek, golik di tewlan de di- man, ji berfa zêde, carna pez der- nediket in derve, di axuran de di- man. Şivan û gavan, li gundan di-

man. Di zarotiya me de, li alî Ser- hedê zivistan wiha bûn.

Li welatê me, ger zivistan zehf sar be, berf gelek bibare, wê salê jî zivistanê re dibêjin "zivistanê reş". Ji sermayê dest û pê nagirin. Zarok nikarin ji ber tendûrê rabin. Me gelek zivistanên wiha dîtin. Xort, di rojên wiha de tajiyên xwe hildidin û diçin nêçîrê. Li çiya û banyan digerin, hinek kîvroşkan digirin tînin, hinek jî rûvî dikujin û jî postên wan kurk çêdikin. Carna li ber dîwaran, ji kewan tele (qefik) datînin. Çêkirina tele zehf hêsan e, bi bendê çêdikin, hinek jî ceh û genim li ser tele direşînin. Dema kew têne ku wê zadê bixwin, lingên wan di tele de dimîne, êdî nikarin derkevin. Me bi zarotî ge- lek kew digirtin. Hinek ji wan kewê gozel bûn. Kewa gozel cureyek ji kewan e, zehf xweşik e. Li Ser- hedê jî wan re dibêjin "kewa go- zel". Di kilaman de jî gelek derbas dibin.

Di wan zivistanên dirêj de, bi şev li malan, kal û pîrên me, çîrok digotin. Ew çîrok hê jî di bîra min de ne. Çîroka Enter, çîroka Siya- bendê Silivî, çîroka Mem û Zînê, çîroka ker û golik, çîroka Memê Alan, mîna niha di guhê min de ne.

Ew zivistan gelek zivistanên xweş bûn.

Osman Aytar girtin

Pesta li ser çapemeniya demokrat, sosyalist û welatparêzê didome. Dewlet bi hemû hêzên xwe ve li hember çapemeniya azad, di şerê dijwar de ye. Hema tu hejmarên kovar û rojnameyan, ji berhevkirinê xelas nabin. Rojnamevan têne kuştin, rê li ber belavkirina rojnameyan tê girtin, xwedî û berpirsiyarên rojnameyan, di dadgehên dewletê de, bi sedan salan têne cezakirin û peyên ku ne mumkun e bidin, ceza dixwin.

Berpirsiyarê giştî yê rojnameya Medya Güneşi Osman Aytar jî, ji ber nivîseke xwe ya di hejmarê dawî de, ji alî Dadgeha Ewlekariya Dewletê (DGM) ve hate girtin. Berpirsiyariya Medya Güneşi, li ser girtina Osman Aytar, beyaneke çapemeniyê weşand û bêsêbebb girtina Osman Aytar protesto kirin. Osman Aytar, ji ber nivîsa xwe ya di bin sernavê "Di 1993' an de, ji bo hilpêşkirinê nû " hate girtin.

Tûrik li milê Demîrel

Rayedarên dewleta Tirk, ji nû ve tûrikên xwe avêtin ser milên xwe û îca li welatên Rojhilata Navîn derketin geştê.

Serokwezîrê Tirkîye Süleyman Demîrel, tevî heyetekî ve, li 5 welatên Rojhilata Navîn, dest bi gerekê kir. Li gor beyana Demîrel, dewlet ji vê geştê gelek bi hevî ye û dê vê carê tûrik dagirin.

Di heyeta Demîrel de, gelek karsaz jî hene. Armanca vê geştê, ji nû ve serûberkirina danûstandinên bi welatên xelîcê re ye. Piştî şerê xelîcê, ambargoya ku danibûn ser Iraqê, zerreke mezin dabû Tirkîyê. Ji wê rojê ve jî, têkiliyên aborî yê di nav welatên xelîcê û Tirkîyê de sererast nebûbûn.

Tirkîye niha ji bo ji nû ve germkirina van têkiliyên aborî, li 5 welatên xelîcê digere. Demîrel û heyata xwe pêşî çûne Kuweytê. Dê ji wir jî, bi çin Siûdî Erebîstan, Behreyn, Qetar û Dewleta Emîrîyên Yekbûyî.

Kontrgerîla nivîskarê rojnameya Cumhuriyet Uğur Mumcu kuşt

Komploya mezin

Navenda Nûçeyan- Nivîskarê rojnameya Cumhuriyet Uğur Mumcu, di 24'ê Çileyê de li Enqerê hate kuştin. Mumcu piştî ji malê derket û li ereba xwe siwar bû, erebe bi bombeyekê infilâq kir. Uğur Mumcu di cih de mir.

Li gor nûçeyên TV. û rojnameyan piştî bûyerê bi deh deqîqan "Îslâmî Kurtuluş Örgütü" (bi vî navî tevgerê li Tirkîyê an jî li Rojhilata Navîn nîn e) û ÎBDA-C (tevgerê îslâmî) li suîqastê xwedî derketin.

UĞUR MUMCU Û CUMHURİYET

Uğur Mumcu, ji sala 1975'an ve di rojnameya Cumhuriyetê de di rûpelê pêşî de gotar dinivîsî. Berî Cumhuriyetê jî di yê, Türk Solu, Devrim de nivîskarî kiribû. Rojnameya Cumhuriyet bi alîkariya Mustafa Kemal (Atatürk) hatibû damezirandin û rojnameya Tirkîyê ya herî kevn e. Dewleta Kemalîst jî her alî ve diparêze. Uğur Mumcu jî di nivîs û lêkolînên xwe de li ser mafya, Rabita "terorîzm" cemaetên îslâmî û tevgerên Kurdî disekinî.

XWEPÊŞANDANÊN (MÎTÎNGÊ) PROTESTOYÊ

Rojname û televîzyonên Tirkîyê, li ser kuştina Uğur

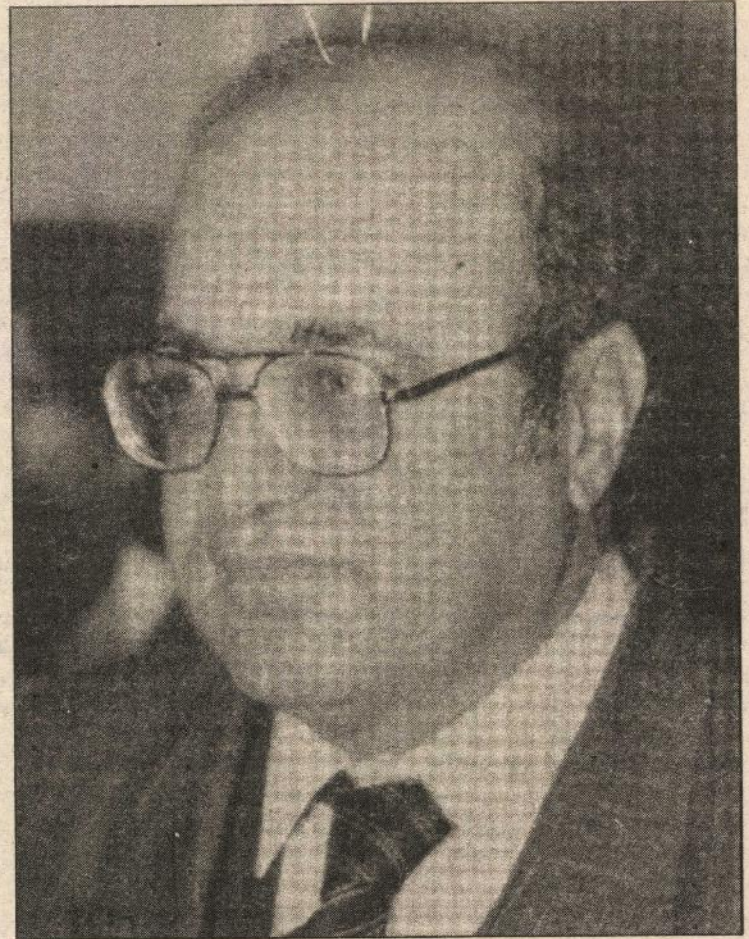
Mumcu gelekî sekinî. Li Stenbol, Enqerê û Îzmîrê bi hezaran însan beşdarî mîtîngên protestoyê bûn. Di meş û mîtîngan de sloganên li dijî îslâmê û dindaran hatin avêtin: "Tirkîyê laîq e wê laîq bimîne", "Tirkîyê nabe İran", "Bimire Şerîat"... Bi van sloganên li Stenbolê êrîşî buroya rojnameya "Tirkîye" û "Refah Partîsî" kirin.

FÊDA KÊ JI KUŞTINA MUMCU HEYÊ?

Bi hinceta kuştina Uğur Mumcu dewlet, dixwaze zordariya xwe ya li ser muhalefetê diwartir bike. Uğur Mumcu di saxiya xwe de bi kê re manazere kiribe çapemenî wî dike hedef. Ev hemû teqîtîk in û bi zanebûn dikin. Dixwazî hedefa esastî, qatîl di nav vê keşmekêşê de veşêrin. Ne fêda Kurdan, ne ya musulmanan, fêda tu kesî ji bilî kemalîzmê (dewletê) pê ve ji kuştina Uğur Mumcu nîn e.

QATIL KONTRGERÎLA YE

Qatîlê Uğur Mumcu kontr-gerîla ye. Ji bo vê îdîayê jî sebeb zaf in. Suîqast, gelekî profesyonel e û piştî îstîxbarateke xurt re bûye. Cihê mala Mumcu cihekî navendî (merkezî) ye û bi 40 metreyî nêzîkî sefêreta Tunusê ye. Di wê nuqtê de 24 saetan polis disekine.

Uğur Mumcu

Mumcu di germa havîne de jî êlekê pola li xwe dîkir. Berî buyerê çend rojan li Stenbolê dimîne. Lê xeynî emniyet û MÎT'ê pê ve, tu kes van îstîxbaratan nikare bistîne.

Kemalîzm ev 3-4 sal in ketîye çepereke teng. Tvegêra Kurd roj bi roj geş û gur dibê. "Refah Partîsî" jî li metropolan rayên xwe zêde dike.

Dewlet, ji ber ku rê li ber muxalîfa bigire ev cînayet

tezgah kir.

Heta niha li Tirkîyê çend rojnamevan hatin kuştin? Di salekê tenê de 12 rojnamevan hatin kuştin. Ka qatîlê wan?

Televîzyon û rojnama kampanya vekirin, ji ber ku herkes daxilî cenazeyê Uğur Mumcu bibe.

Dixwazî bidin xuyakirin ku, herkes li dewletê xwedî derdikeve. Bi vî awayî "mutabaqata neteweyî" bi pêş dixin.

HEP parêznameya xwe da mehkemê

Navenda Nûçeyan- Partiya Keda Gel (HEP), parêznameya xwe ya dawî, da mehkemeya bilind.

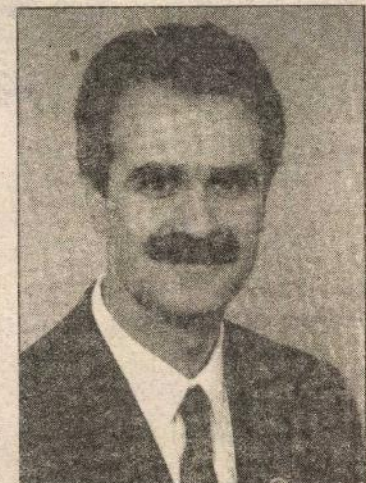
Mehkemeya Qanûnê Bîngehîn, bi hinceta ku di herdu kongreyên 1991 û 1992'an de, propagandaya veqetinê (bölücülük) hatiye kirin, ji bo girtina PKG (HEP)'ê dawê vekiribû. Mehkeme vê daweyê li gor madeya 125'an vekiribû. Dê mehkemeya bilind, biryara xwe di nav meha Sibata de bide.

Me li ser vê meseleyê, bi mebusê PKG'ê yê Wanê Remzî Kartal re, bi telefonê axaftinek kir. Remzî Kartal vê daweyê weke biryareke siyasî nîrxand û wiha got: "Girtina PKG'ê, ji tu kes û hêzî re fêde nayê. Jixwe li gor qanûnên niha, girtina PKG'ê jî ne mumkun e. Lê, dewlet li gor polîtîkayên ku îro dimeşîne, dikare biryareke wiha jî bide. Lewre hêzên ku dewletê di bin kontrola xwe de digirin, gelek bir-

yarên wiha, yê nedemokratîk dane. Siyaseta ku îro li Tirkîyê tê meşandin, ji biryareke wiha re musait e."

Remzî Kartal pîrsa me ya, der barê derbasbûna ÖZDEP'ê wiha bersivand: "Li ser vê meseleyê, bi giştî jî, di rojnameyan de, gelek spekulasyon têne kirin.

Dema PKG bête girtin, em dê bi hevalan re rûnên û biryarekê bidin. PKG, hê jî nehatiye girtin û xebatên xwe didomîne."

Remzî Kartal

Hewpeyvînek bi dîrokzan û etnografa Kurd Lamara Farê Paşayêva re:

'Qewl û beytên Kurdên Yezîdî hewceyê lêkolînan e'

R. Cîzre: Xwişka Lamara ev e çend roj in, me li ser gelek pirsên siyasî, civakî û zanbarî xeber da. Armanca hatina me, ji bo we gelekî zelal bûye. Berî her tiştî em dixwazin bi çûn û hatinên xwe bingehê xurt, ji bo vegera we ya ber bi welat ve, ava bikin. Vê rojê ku, di Kurdistanê de, hemû kategoriyeke civakê tevî şerê rizgariya neteweya Kurdistanê dibin, yekîtiya gelê me ava bûye. Li Kurdistanê ku ji sedê salan ve, di bin nîrê dagirkeran de bû, îro jiyaneke nû dest pê dike.

Doza em bi pêş ve dibin, doza rizgariya Kurdên Gurcîstanê ye jî. Lewma em dibêjin ku tiştên hûn ji dikarin bikin gelek in. Nêzîkbûn û xurtkirina vî şerî barê we ye jî.

Xwişka Lamara, di warên siyasî de me baş hev naskiriye. Kar û barên we, ji hişyarkirina gel li ber çavan e. Li vira em dixwazin bi we re xeber bidin. Hûn mirovêke zanyar in di warê etnografiya Kurda de. Di vî hevpeyvîne de, em dixwazin bi giranî li ser hinek aliyên jiyana Kurdên Yezîdî rawestin. Ji ber ku di vî warî de, gelek tişt hene ku pêwist in wezin zelalkirin. Di vî pirsê de, kêmaniyeke dîrokasên Kurd gelek in. Ev kêmanî jî weke hûn dibînin bûne sedema ku niha hinek mirov dixwazin bi vî pirsê bazirganiyê bikin û heta digihînin derca gotina "Yezîdî ne Kurd in, ew miletekî bi serê xwe ne."

Hûn çawa li vî pirsê dinêrin? Ev pirs çî tiştî datine pêşîya zanyarên Kurd? Rastiya pirsê dîn çawa dikare were famkirin?

Lamara Farê Paşayêva: Di bin

wan pirsan, van salên dawî de, hinek mirovan xwestine berjewendiyên xwe yên teng bi armanceke siyasî ya nê rast ve bi pêş bibin! Kê destûr daye wan li ser navê dîn miletê me parve dîkin. Di nava her miletekî de, dikare dînen cuda-cuda hebin. Ji bo nimûne di nava Asûriyan de ji hene yakubî, hene nestoriyan û xiristiyanên mayîn. Ev pirsêke pîrr normal e. Ev e 70 sal bûn me kesek nedidit. Heta di pasportên me de ji li cihê nivîsa miletiyê Yezîdî nivîsîne. Ev politîka dewletê bû.

Helbet, gelek valahî hebûye ku wan mirovan karibûye hinek xerabiyê bikin. Lewma gelek tişt li benda me zanyarên Kurda e. Gerek e em gelekî bigerin, arşivên herî kevn vekin. Qewl û beytên Kurdên Yezîdî hewceyê lêkolînan û analîzkirinê ne. Mirov dikare gelek encaman ji wan derxê.

Di nava lêkolînan û nivîsên zanyaran de, ku li ser anîna dînê Yezîdî amadekirine gelek cudahî û nakokî hene. Heta niha jî her yek bi aliyekî ve dikişîne. Di nava qewl û beytan bi xwe de jî nakokî hene. Dîsa gelek nivîsên zanyaran li ser qewl û beytan li hev nakin. Lewma ez weke zanyareka etnograf pêwistiyêke mezînim di dim şîrovekirina qewl û beytên me.

Mixabin ku çavkaniyên nivîsandî yên dînê me niha pîrr û pîrr kêmin. Bi baweriya min, hebûn, lê hatine windakirin û di dema êrişên dagirkeran de hatine şewitandin. Li vira destê me kin e. Çî hatîye nivîsandin me tev xwendiyê. Lê dîsa jî têr nake.

Ancak enstîtuyeye taybetî pîrr bixebite heta bikaribe van pirsan zelal bike.

R.C.: Xwişka Lamara, werin em ji serî ve, dest bi pirsan bikin. Pêşî çawa we jî got her zanyarek bingeha hatina gotina Yezîdî bi aliyekî ve dikişîne. Gelo li gora we, ev gotin ji ku hatîye?

L.F.P.: Berî her tiştî ez dixwazim bibêjim ku, tu girêdanên gotina Yezîdî bi Yezîdî kurê Muawiyê ve tune ye. Gotina Yezîdî li gora gelek zanyarên mezînan yên mîna Mînorîskî gotineke Îranî ye, ku tê wateya (maneya) Xwedê. Ji vî gotinê jî navê me hatîye. Yezîdî yanî yê Xwedê dihebînin û bi hebûna wî bawer dîkin.

R.C.: Xwişka Lamara ez li hinek qewl û beytên Yezîdîyan dinêrim, para bêhtir gotinên Erebbî ne. Xuya dibe ev qewl û beyt piştî derketina îslamê û piştî vegirtina Kurdistanê jî hêla dagirkerên Erebbî ve, hatine çêkirin. Ji navên ku di wan de derbas dibin û pîrrbûna gotinên Erebbî ev tişt gelekî bi zelalî derdikeve holê. Hûn vî yekê çawa dibînin? Dîne Yezîdî berî îslamê bi dîtina we çawa bû?

L.F.P.: Gotina Yezîdî di sed sala 11'an de, derketiye holê. Heta berî wê demê Yezîdî weke ku, Şerexanê Bedlîsî dibêje, tenê bi navê "Dasinî"yan dihatin naskirin. Xuyaye ku berî îslamê jî, dîne Yezîdî hebûye, lê hema pîrr zelal nîn e. Heta niha jî di nava Yezîdîyan de, qebileke mezînan û qedirgirtî bi navê qebila Dasiniyan heye. Li Tîblîsê jî zehf Yezîdîyan Dasiniyan hene.

Bazîl Nikîtîn dibêje: "Heta em zargotina Yezîdîyan baş hîn

Dr. LAMARA FARÊ PAŞAYÊVA:

Roja Mijdara sala 1940'î li Gurcîstanê, bajarê Tîblîsê hatiye dîne. Malbata Lamarayê, ev e 70 sal in li Gurcîstanê bi cih û war bûye. Lamara, xwendina xwe ya bilind bi zimanê Rûsî qedandiye. Di Enstîtuya Rojhilatzaniyê e, para etnografiyê de, desertsîyona xwe ya doktoriye li ser Hurumên Gurcîstanê pêşkêş kirîye.

Gelek xebatên zanbarî yê Lamara li ser pirsên dîroka û etnografiya Kurda û Asûriyan derketine. Niha Lamara li ser etnografiya Kurdên Yezîdî lêkolîneke zanbarî ya dirêj amade dike. Ev hevpeyvîn bi Dr. Paşayêva re, roja 4.1.1991'an, li bajarê Tîblîsê hatiye çêkirin. Ji ber girîngiya pirsên ku di vî hevpeyvînê de hatine gotin, her çendî ku bi derengî jî be, em bi temamî bêguhertî û bêkinkîrin diweşînin.

nebin û jiyana wan fêman nêkin, em nikarin bibêjin dîne Yezîdîyan ji ku hatîye."

Belê êşkere ye ku dîne Yezîdîyan yê niha çawa dîneke hevgirtî û organîzekirî bi Şêx Adî re hatîye. Di qewl û beytên me de, gelek li ser Şêx Seîd tê gotinê.

Şêx Adî, di sed salên 10-11'an de jiyana bûye û bingehên dîne Yezîdî jî hêla wî ve hatine danîn. Hemû zanyarên li ser Yezîdîyan nivîsîne hema bibêje, dibêjin ku navê Şêx Adî, Bîn Musafir e û bi xwe jî Erebbî e. Tenê Qanatê Kurdo dibêje ku Şêx Adî mirovê Kurd bûye.

R.C.: Xwişka Lamara di pirsên zanbariyê de, mirov nikare bi dilê xwe bifikire. Carnan hêviyên mirov û zanbarî li hev nakin.

L.F.P.: Rast e, ez dizanim tu çî dibêjî. Lê hema...

R.C.: Hûn dikarin ji me re hinekî li ser girêdanên dîne Yezîdî yê îroyîn bi dîne Zerdestî (zoruhestîzmê) ve, rawestînin?

L.F.P.: Gelek xebatên zanbarî hene ku dibêjin: Dîne Yezîdî dîne Kurda yê kevn bûye. Paşê bûne Zerdestî û dû re bi destê zorê di dawîya sed sala 7'an û destpêka sed sala 8'an de, bûne musulman. Yezîdîyên îro jî ew mirov in ku dîne îslamê qebûl nekiriye.

Elementên Zerdestiyê di nava dîne Yezîdî yê îroyîn de pîrr in. Lê belê elementên astrolojîyê û dîne Asûriyan yê kevn jî hene. Lê vî paşewextiyê gelek tiştên îslamê jî têde hene. Her wiha elementên dîne Îsa û Mûsa jî hene, lê para bêhtir elementên Zerdestiyê ne.

Wê bidome

Civîna Serokatîya Komela "Ronahî" ya Kurdên Tîblîsê-Gurcîstan Şêx Miraz, Ezîzê Îsko, Yora Nebiyev, L.F. Paşayêva û li milê rastê Leyla Çilgerdoşî...

Jiyaneke ku ji Kurdan û edaletê re hatiye îthafkirin:

Xebatên Dr. Vera Beaudin Saeedpour

Mesaja Dr. Saeedpour: "Ev Kutubxane û Muzeya Kurdî ku li Amerîka ye bi girîngî dide xuyan ku civaka Kurd di dîroka Rojhilata Navîn de û ji çanda dinyayê re alîkariyeke girîng kiriye û bûye xwedî cihekî birûmet. Ev herdu sazgeh weke abideyeke çandî û dîrokî disekinin. Min ev Muze û Kutubxaneyê tevî xebatên xwe yên deh salên dawî ji hezkirina civaka Kurd û ji bo biranîna mîrê xwe Homayoun Saeedpour re diyarî û îthaf kiriye."

Dr. Vera Beaudin Saeedpour jina Homayoun Saeedpour ku Kurdekî ji Sanandaj e. Ew bi xwe Amerîkanî ye. Di 1981 î de mîrê wê Homayoun Saeedpour wefat dîke. Ji wê rojê û pê ve xwe dide ser xebata çand û dîroka Kurdan. Dr. Saeedpour endama cemiyeta "Phi Beta Kappa" ye ku di Amerîka de a herî navdar e. Ji Unîversîta Vermont di beşa Civaknasiyê (sosyoloji) de lîsans û di warê Perwerdehiya Felsefeyê de mastir kiriye. Di sala 1976 an de ji Unîversîta Columbia di şaxê Perwerdehiyê de doktora standiye.

Piştî mirina mîrê wê (1981), Dr. Saeedpour ji bo hebûna Kurdan û rewşa jiyana wan a nexweş berbiçav bike gelek xebat kir. Di 1986 an de Muze û Kutubxaneyê Kurdî vekir. Ev herdu sazgeh li rojava bêhempa û xwedî cihekî bi rûmet in. Eyaleta New Yorkê belgeya mûadeltê daye van herdu saziyan. Piştî wê ji Dr. Saeedpour li Amerîka ji bo piştgiriya Muze û Kutubxaneyê di 1990 an de 'Weqfa Mîrasa Kurdî' ji damezirand. Endamên Rêveberiya Weqfê ji gelek kesên pêk tê: Mustesarê Giştî yê Berê yê Neteweyên Yekbûyî Sir Brian Urquhart, Senator Edward Kennedy, Senator Claiborne Pell, Senator Alfonse D'Amard, Endamên Meclîsa Temsilvanan; Robert Dornan, Tom Lantos, John Porter, Prof. Wheeler Thackson û Prof. Richard Frye; ji Unîversîta Columbia Dean Grafton Nunes; ji Unîversîta Princeton Prof. Richard Falk, ji Unîversîta Georgetown Robert

Drinan, Xwedîya Xelata Nobelê Elie Wiesel û jina Evdîrehman Qasimlo Helene Krulich Qasimlo.

Kutubxaneyê Kurdî ji her deverê dinyayê bala lêkolînvan, rojnamevan û saziyên resmî dikişîne. Di vî saziyê de ji bo nivîskar û lêkolînvanên ku li ser Kurdan dinivîsin 'Navenda Lêgerînê' heye. Di nav koleksiyonên Kutubxaneyê de pirtûk, rapor û xerîte; ji malzemeyan jî slayt, fotograf û vîdyo hene. Di vî Navendê de dîrokeke devkî ku ji serpêhatiyên însanan berhev kiriye tê qeydkirin.

Li ser dîrok, çand û têkiliyên hemdem yên Kurdî kovareke ku ji şeş mehê carekê bi navê "Kurdish Times" û kovarekê ji 3 mehê carekê analîz û xebereke rojane dîke bi navê "Kurdish Life" ji aliyê wê Kutubxaneyê ve tên weşandin. Ev herdu weşan bi abonetiyê bi destê herkesî dîkevin. Cara yekemîn pirtûka pêşgotinên Kurdan bi Îngilîzî ji aliyê wê Kutubxaneyê ve hatiye çapkirin.

Ji Unîversîta Harvard Dr. Mehrdad Izady berpîrsiyar û şîrikê rêveberiya Weqfa Mîrasa Koleksiyona Muzeya Kurdî ye û pirtûkek bi navê "Kurdan" ku tê de behsa jiyana Kurdan ya buhurî tê kirin nivîsî ye. Ev pirtûk bi kurta hî lê bi lêkolînî hatiye nivîsin. Mucewherat, xaliyên kevn, kostum, dokuman, tiştên bi dest çêkirî, muzîk û berhemên hunerî di nav esyayên wê Muzeyê de ne. Şanoyek Dansa Kurdî jî di bin parêziya Muzeyê de dixebite.

Însanên hunerperwer yên di

vî warî de çî Kurd çî ne Kurd gelek alîkariya wê Muze û Kutubxaneyê dîkin.

Mesela; nebiyê Scrokê Amerîka Theodore Roosevelt, Archibald Roosevelt ji Komara Mehabadê koleksiyona kovareke bi qîmet diyarî wê Kutubxaneyê kiriye. Muntaha Zaza xaliya ji daweta pîrika xwe diyarî Kutubxaneyê kiriye. Û dapîreke Kurdan ji gundê xwe gerdeniyeke ji kevir diyarî Kutubxaneyê kiriye. Dr. Saeedpour ji bo vî pîrê dibêje ku, "Her car bi diyariyên wiha Muzeya me geş dîke."

Dr. Saeedpour li Ewrûpa û Amerîka gelek nivîsan nivîsiye û gelek ders dane di vî deh salên buhurî de. Gelek caran beşdarî bernameyên radyo û televizyonan bûye. Dr. Saeedpour di dema me de di Rojhilata Navîn de însaneke pîr jî û geş tê nasîn.

Dr. Saeedpour di warê zanistî û lêkolînên orjînal de xebatên

dorfirih û girîng kiriye. Di nava salên 1970 yan de Dr. Saeedpour di fêr-henga Oksford a Standard, Random House û di Scribers de wate (manî) ya bêjeya 'Kurd' sererast kiriye. Ji xeynî van xebatên zanistî Dr. Saeedpour der heqê Kurdan de gelek nivîsan nivîsiye û nameyên wê yên ku ji bo Kurdan weşandiye di gelek rojnameyên Amerîka de li ser hev hatine weşandin. Dr. Saeedpour pîr alîkarî bi "Genocide Watch" re kiriye ku ev weşaneke Unîversîta Yale ye li Amerîka.

Dr. Saeedpour ji bo ku edalet ji temamê gelên dinyayê re bê damezrandin gelek xebat kiriye û di vî mijarê de wiha dibêje: "Her însan careke tenê tê dinyayê û diji. Ev rastî divê ji alî tu kesî ve neyê jibîrkin. Hemû ol û neslên însa-

nan dibin cure û dewlemendî ji bedena zanistiyê re. Divê em zewqeke mezin ji vî rastiya jiyane bistînin. Bi vî awayî em çî ji xwe re bixwazin divê em ji yên derî xwe re jî wê bixwazin." Ev prensîb bîngêhê baweriya Dr. Saeedpour e.

Mesaja Dr. Saeedpour: "Ev Kutubxane û Muzeya Kurdî ku li Amerîka ye bi girîngî dide xuyan ku civaka Kurd di dîroka Rojhilata Navîn de û ji çanda dinyayê re alîkariyeke girîng kiriye û bûye xwedî cihekî birûmet. Ev herdu sazgeh weke abideyeke çandî û dîrokî disekinin. Min ev Muze û Kutubxaneyê tevî xebatên xwe yên deh salên dawî ji hezkirina civaka Kurd û ji bo biranîna mîrê xwe Homayoun Saeedpour re diyarî û îthaf kiriye."

Dr. Vera Beaudin Saeedpour di 27'ê Adara 1930 yan de li Barre Vermont hatiye dinê. Diya pênc zarokan e. Di sala 1972 an

de ji Unîversîta Vermont di beşa Sosyolojiyê de lîsans kiriye. Di 1973 yan de di warê Perwerdehiya Felsefeyê de mastir kiriye. Di 1974 an de ji Unîversîta Vermont di beşa Perwerdehiyê de Sertîfîka Pêşketinê distîne. Di 1976 an de jî, di Unîversîta Columbia de, di warê Perwerdehiyê de doktora dîke. Dawî dibe endama Phi Beta Kappa.

Xebatên wê yên ji bo Kurdan: 1981: Damezrenêr û rêvebera Programa Kurd.

1986: Rêvebir û damezrenêra Kutubxaneyê Kurd.

1988: Rêvebir û damezrenêra Muzeya Kurd.

1991: Rêvebir û damezrenêra Weqfa Mîrasa Kurd ya Amerîka.

Ji xeynî van xebatan, li Unîversîte û sazgehên demokratîk gelek ders û semîner dane û di rojnameyan de nivîsên wê derketine. Çend program jî, ji bo televizyonan çêkirine.

Dr. Vera Beaudin Saeedpour: "Em çî ji xwe re bixwazin divê em ji yên derî xwe re jî bixwazin."

REWŞEN DERDIKEVE

Hejmara Taybetî (154 rûpel) ya kovara Rewşen (organa YRWK-Ewrûpa) di demeke nêzik de di nava destên xwendevanan de ye.

Bêhtirî 50 nivîskar ji her çar parçeyên Kurdistanê di nivîsandina wê de cih girtine.

Kovar bi naveroka xwe dewlemend e.

Ev hejmar a dawiyê ye ku YRWK dertîne.

Rewşenê bixwînin, bidin xwendin....!

Hêviya Hêvîn

ÇIROK
H. SEFKAN

Li kêleka bajêr, li hêla rojava, gundekî mezin bû, malên gund û yên bajêr tevlihev bûbûn û bi hevdu re bûbûne yek, ji lew re jê re ne digotin "gund" anku ew jî êdî bajar di hate hesab.

Mirovên vî gundî bi welatparêziya xwe hatibûn naskirin, nexasim piştî ku ramana serxwebûnê derbasî wê navçeyê bûbû. Gelek şoreşger û qehremanên mezin jê derketin, ji lew re jî bûbû nîşana noker û sîxuran ku, dixwestin her dem tevliheviyê di wî gundî de biçinin.

Mala Hêvîn ji malên pêşemîn bûn ên ku, şoreşger hemêzkirin û hetanî dewiyê deriyên xwe ji wan re vekirin. Hêvîn jî keçekê di 7-8 salên xwe de bû, çekê wiha bû, di hembêza

zana û şoreşgeran dijimart, ger ku carna tiştin (tiştina) dikirin, wiha digot: "Hevalno... Min ev kêmanî kiriye, ez xwe rexne dikim, ez soz didim ku ezê li ser xwe bi sekinim."

bibin...?

- Xwediye vî karî jî heye.

Hêvîn û bavê xwe derketin, saet 9 ê bi şevê ye, dem zivistan e, baran; erd û ezman dibare, mirov heyani çongê

(çok) di nava heriyê de diçe, lê Hêvîn hemû tişt ji bîr kir, tenê ma di mitala Hêviya xwe de ku xwe bi çiyên bigihîne. Bê tirs da pêşiya bavê xwe, çend gavan çûn, hino hino çongên Hêvîn sist bûn, heyani ku êdî bavê wê bi destê wê gert, hingî ku westiya û mijûl dibû, zû bi zû bi mesela bavê xwe nehisiya, ku berê wê daye mala metika wê, dîna ku Hêvîn dît, ku bavê wê li deriyê mala Metika wê dixê.

- Bavo...

Ev mala met

Wêne: Dilxwaz (1992)

şoreşgeran de mezin bûbû û li ser pêsîrên partiyê hatibû xwedîkirin, ji lew re, tevger, rabûn, rûniştin û danûstandina Hêvîn mîna yên kadroyekî bûn. Dema ku welatparêz dicivyan û hevalekî li ser rewşa dawî xeber dida, Hêvîn hêdî hêdî bi wan tiliyên destên xwe yên biçûk li derî dixist û destura derbasbûnê ji hevalan dixwest, piştî ku derbas dibû, li enîşkê û li ser çokekê rûdinişt, zeniya xwe dixiste nav her dû lepên xwe yên nazik û teze. Çavên wê yên biçûk di nav tayên porê wê de winda dibûn û reşbûna çavan û teriya porê wê tev li hev dibûn, heya dawiyê meji, guh û dîna xwe dida devê hevalê ku deng dikir. Piştî ku civîn diqediya her mîna mezinan destên xwe bilind dikir û pirsên xwe dikirin, wiha bi şîranî mîna kevokan xwe davête nav dilê mirov.

Hêvîn tu carî mîna zarokan li xwe ne dinêrî, xwe ji rêza

Hingî ku di mala wan de ev gotin û hevok dihatin gotin, mîna: Heval Lu... çû welat, hevalê H... wê here... heval E...X... şehîd ketin ji lew re Hêvîn bûbû bi hesreta çiyayên Kurdistanê, êdî mîna mezinan wisa digot: "Ma wê kengî dora min bê gelo? " Te digot qey ev bûye 7-8 salên wê û nava xebata girsên gel de ye û êdî dixwaze xwe bi çiyê bigihîne.

Carekê bavê Hêvîn xwest ku pê şa bibê, jê re got: "Heydê Hêvîn îşev dora min û te ye, emê derbasî çiyê bibin, qerar wisa hatiye. " Dema çengî hemêza bavê xwe kir û ew maç kir, mîna ku çivîkek ji ser dilê wê bifire, ji kêfan re girîya û got:

"Kanîn cilên min yadê, ew cilên ku hîn hevala Bêrivan ji min re çekiribûn...? Ezê çawa bê cil herim...?"

- Na keça min, wê heval li çiyê bidine me.

- Ê ma emê çawa derbas

ka min e..!

- Erê, ez dizanim...!

- Ma çiya, gerîla û Kurdistan di mala metika min de ne...?

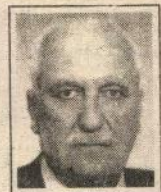
- Na emê hinekî xwe vehesînîn û paşî emê herin.

- Lê tiştê ez zanim, niha tarî ye, baran e û eskerê Tirk newêrin ji kozikan derkevin, wextê herî minasib niha ye ku em derbasî piş... (berî ku gotinên xwe bibê serî kurê metika wê derî vekir ji lew re gotina, wê qut kir da ku ew nizanibe bê wê êvarê çî bikin.)

Rûniştin, çayek xwe jî vexwarin, lê Hêvîn natebite, her qurincokan dide bavê xwe, yanî îşareta rabûnê didiyê. Li dawî bavê wê, pê re got: "Keça min hin biçûkî, hinekî din xwe ragirê, bi soz wê li gorî dilê te hevî û xwestekên te bêne cih.

Hêvîn serê xwa danî ser çoga metika xwe, hêdî hêdî çavên wê çûne ser hev û di hêviya zûbûna mezinbûna xwe de, kete xewê.

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Cahşikên Parîsê

Xwendevanên hêja, Parîs beriya her tiştî, tarîx, medeniyet, şoreş, Napolyon, Bastîl, Quleya Eyfelê, Çemê Sen'ê, Meydana Azadiyê, hêkel, avahî, dêr, birc, kela, şatoyên mezin û muhteşem, metro û cadeyên cur be cur, bajarekî modern, cazîb, geş û xweş tîne ber çavên mirov. Bi her tiştên xwe, bi çand, dîrok û rewşa Ewrûpa, ya kevn û teze bi mirov dide dîtîn û naskirin. Di eql, hiş û bîra mirov de bi cih dike.

Dem a ku ez nû hatim Parîsê (7-1-1993), di bîr û xeyala min de jî, ew hebûn. Bi rastî jî wilo bû. Lê tu demî, di hişê min re derbas nedibû ku ezê li Parîsê leqayî cahşikan jî bêm. Heta ku hevalan ez gerandim û birim herêma "Girojan". Yanî cahşik, bînamûs, rezîl, bêexlaq, diz, serxweş, qellaş, pîs û gemarên ku ji sedî notê wan Erebiyê û reşîk bûn û di dema cenga azadiya Cezayîrê de, bi gelê xwe re xayîntî kiribûn, bi dijmin re alîkarî kiribûn. Ji sedî dehê mayîn jî, Tirk, Îranî musulman û ne musulmanên din bûn.

Lê, girojên Cezayîrê, ji hemûyan pîstir, rezîltir, kêmîtir û adîtir bûn.

Piştî ku Cezayîr azad bûye, ew cahşikên bêşeref û gemar revîne Parîsê. Texmîn kirine ku wê patron û axayên wan (dewlet û hikûmeta Fransiz) li wan bibin xwedî û dîsa jî qût bidin wan. Lê dewleta Fransiz ne li wan xwedî derketiye, ne jî, qût û lak (xwarina kûçikan) daye wan û ne jî wan penaber (multecî) hesabandine. Weke kûçikên bêxwedî, wan li kuçeyan serberedayî hiştine. Bûne rezîl û riswayê alemê, ketine kuçeyên Parîsê. Jin, keç û bûkên xwe difiroşin. Weke kûçikên gemar û har dinewitin, ku ji wan re li Parîsê dibêjin "giroj", yanî cahşik, bînamûs û xayîn.

Bi rastî jî, ku min ev bêşeref û bêheysiyan dîtî, weke perda sînemayê, cahşik û xayînên Kurdistanê di ber çavên min re derbas bûn. Min dît ku dê ew jî di dem û mejiyê nêzik de, di kuçeyên kolanên Enqere, Bexda, Tehran û Şamê de, wilo rezîl, riswa, bêqedr û bêbuha bibin û bigevizin. Lê bi ferqekî, ku ew jî ev e: Jin û keçên wan, dê wê adîtî û bînamûsiya mîrên xwe qebûl nekin û tîfê rûyên wan ên bê ar û bê fedî bikin... Û naletê li wan bixwînin.

Bi baweriya min, ev dîtî û berçaviya min a li Parîsê, ders û êbretêke pîr mezin e ji bo hemû cahşik û xayînên her mîletî. Divê, ku cahşikên me yên hêja?! Xayînên me yên teres jî, ji vê yekê ders û êbretê bigirin... Hê ku cahşik in û nebûne nîrreker û der bi der.

Bi rastî jî, ku min ev bêşeref û bêheysiyan dîtî, weke perda sînemayê, cahşik û xayînên Kurdistanê di ber çavên min re derbas bûn. Min dît ku dê ew jî di dem û mejiyê nêzik de, di kuçeyên kolanên Enqere, Bexda, Tehran û Şamê de, wilo rezîl, riswa, bêqedr û bêbuha bibin û bigevizin.

Bi zarokekî 8 salî re hevpeyvîn

Firat lawekî Kurd e. Di nava têkoşîna gelê Kurd de, rewşa konevaniya gelê Kurd û zarokên Kurd di de ber çavan. Firat, zarokê heşt salî ye. Firat suxte ye, di sinifa sişyan de ye. Ev hevpeyvîna jêrîn belbî ji we re pîr zêde bi lîserkirin bê xuyan. Belê me ev hevpeyvîn bi temami girtiye kasetê yê ku biwxazin lê guhdarî bikin em karin bi wan bidin guhdarîkirin. Û em karin bibêjin ku tiştin jê, me hebekî sivik nivîsin. Ji ber ku me bi xwe jî carna jê yaqîn nedikir û em şaş man. Ji bo ku hûn jî şaş nemînin!

Ji vê hevpeyvîna zarokê 8 salî, me ev rê pejiwand!

Firat merheba! Tu rewşa Kurdan çawa dibînî?

- Îro du tişt hene ji bo Kurdan, ya wê derkevin serê çiyar yan jî wê bibin xayîn.

Kurd gişt derkevin serê çiyar, îcar bajar wê ji kê re bîmînin?

- Ê... Ez nabêjim bila gişt derkevin, ên ku karibin li bajar bîmînin, bila bîmînin û tevgirêdana xwe çêbikin. Komîteyan ava bikin ku karibin alîkariya gerîla jî bikin.

Di vî şerî de divê zarok çawa bikin?

- Divê di her nûmayîşê de hebin, mîna Cizîrê û Şirnexê.

Ê ku dê û bav ji ramana welatparêziyê dûr be, wê çawa bibe?

- Ili... Ew jî wê ji dê û bavên xwe bandor (tesîr) bigirin. Lê tiştên ku ji hevalên xwe, ji der dora xwe û ji xwendina xwe hîn bûye, kare dê û bavê xwe jî, bixe nav têkiliyan û gava tev li nûmayîşan bibe belbî bandorekê li ser dê û bavên xwe bihêle.

Dê û bav nahêlin ku zarokên wan tişteki bikin...?

- Divê wan qaneh (lîka) bike.

Ji bo ku wan qaneh bike divê kîjan pirtûkan bixwîne?

- ....Wîleh nizam. Lê divê yê baş bixwînin. Ji kîjanê fêr bibin ew.

Tu bi xwe çî dixwîni?

- Çî bi dest min bikeve! Tu rojnameyan dixwîni?

- Belê, Gündem, Welat, Yeni Ülke, ji Welat bi pîranî Bexçeyê Zarokan, ji Gündemê Qirix û nûçe û ji Yeni Ülke jî hew nûçeyan....

Ji bo xwendina Kurmançî...

- Ji bo xwendina Kurmançî jî, divê her Kurmancek za-

Firat, 8 salî ye

nibe bixwîne û binivîse, Kurmancek ku bi zimanê xwe nizanibe li gorî min tişteki ecêb e.

Li dibistanê (okul) tu çî dikî?

- Ez zêde bi kesî re napeyvîm. Ez bi wan ne ewle me. Hew bi yekî re van tiştan dipeyvîm.

Hûn çî dipeyvînin?

- Ew pîrsan ji min dike, dibêje, "Tu ji ku zanî kuder Kurdistan e?" Hema ez çî bibêjim, dibêje: "Tu ji ku zanî?" Ez dibêjim ez dixwînim, dipîrsim....

Gelê Kurd divê îro çî bike?

- Divê gel îro xwe bi çek bike, li dijî neyar û bi taybêti jî, li dijî kontra têkoşîne bide. Komîteyên xwe damezirîne, hîzbullahan bigire.

Ê, ku gel nexwaze hîzbul-lah bigire?

- Îcar nexwaze... Qet ne-be deh heb wê derkeve, deh derkeve wê şêş derkeve.

Xayîntî pîr e wê çawa bibe?

- Ev rast e. Bira, ji bo pereyan bira dîkujê. Lê em komîta çêbikin xayîntî wê kêmbibe.

Çima ewqas xayîntî heye, çavkaniya vê xayîntiyê çî ye?

- Ez wilo bikim ji bo ku ez sax bîmînim! Neyartiyê li dijî başiyê his dike. Tu dibêji qey neyartiya xwe, di vê neyartiyê de his dike.

Emê çawa karibin zora xayîntiyê bibin?

- Wek ku min beriya anoka got, bi yekîtîyê.

Tu şerê gerîla çawa dibînî?

- Şerê gerîla pîr e. Lê çewtiyên wan jî pîr in. Ji ber vê xwe baş nikare bide serhev! Ez bawer im ku xeletiyên mezî wê nema bikin.

- Li bajarî divê çî bibe?

Çawa ku gerîla ser hilda-ye, divê li bajarî jî, gel ser-

hildanan çêbike û piştgirîya (destek) gerîla bike.

Gerîla çî dixwaze?

- Dixwaze welat xelas bike.

Welat (Kurdistan) ku der e? Tixûbên wê ji ku ta ku derê ye?

- Di navbêra Tirkiye, Iraq, Suri û Îranê de ye, hebek jî li Rûsyayê ye. Parçeyê mezin jî li Tirkiyê ye.

Ji bo hîzullah tu dikarê çî bibêji?

- Hîzullah tevgerê li Ira-qê ye.

Li Iraqê?

- Yaw Iraq bê ku der e... Tevgerê wilo heye. Lê ya welatê me dewlet bi xwe ye. Olperestan dane hevûdu û ji wan re gotiye "Hîz-bullah", nêvîyê bêhtir polîs in. Li welatê me musulmantî pîr e. Hîzullah gelek musul-man jî kuştin, weke; mele-yan, sofiyan û olperestên ku ne bi wan re bûn.

Tu gelê Tirk çawa dibînî?

- Divê em bi wan re we-ke bira bin. Her çi qas dew-leta wan zilmê li me dike jî, ev ji bo me şert e. Em yekîtiya xwe bikin ku em karibin zora dewletê bibin.

Gelê Tirk divê çî bike?

- Li gorî min divê bê vir. Me nas bike. Ka em çî di-kin? Em çî dixwazin? Em çawa dikin, ku ew jî wilo bi-kin.

Gelê Tirk, Kurdan nas di-ke?

- Hin jê nas dikin û hin jê jî, naxwazin ku nas bikin.

Kurd çawa li Tirkan dinêrin?

- Hin ji me wan weke dewletê, neyar dibîne û hin ji me jî, wan dost dibîne.

Kîjan dîtin rast e...?

- Dostanî rast e. Divê yê ku wan neyar dibînin jî bêne protestokirin.

Partî divê çî ji dewletê bixwaze?

- Berî her tiştî, dewleta xwe. Bila dewleta me bidin me em zanin bê emê çawa bikin! Em bi xwe emîn in, em karin karê xwe bikin.

Ma dewleta cuda şert e, ji bo me em nikarin bi hevû-du re bijî?

- Belê şert e. Gava ku em bi hev re bîmînin, herkes wê ji xwe re bixwaze, wê çaxê hîn bêhtir tevîhevî wê derkeve.

Ê, ku sosyalîzm be ji çêna-be?

- Weke Sovyetê? ... Ger tişteki din bipejîrînin nabe, yanê mîna kapitalîzmê. Wê gavê em nikarin tişteki ji

wan re bibêjin.

Tu dibêji kapitalîzm, kapî-talîzm çî ye?

- Curekî faşîzmê ye. Dix-waze dewletê her kesî ji wan bistîne, weke dewleta Tirkî ku îro tiştên bi me dike. Ma DYA (USA) ji bo çî çû Somalî? Ji bo ku wan bikuje yan bibe alîkar? Sinifa dew-lemendan e. Ne ya karke-ran e.

Tu kîjan mezinên Kurdan nas dikî?

- Berzanî, Telabanî, Qadî Mihamed, Şêx Seîd, Seyîd Rîza, Mazlum Doğan, Kemal Pîr, Hayî Durmuş, Ferhat Kur-tay, Alî Çîçek, Mahmut Zen-gîn, Hakî Karer, Mahsum Korkmaz û Abdullah Öca-lan...

Nivîskarên Kurd?

- Mûsa Anter, Ehmedê Xanî, A. Durre, F.H. Sagniç Nivîskarên Yeni Ülke?

- Alî Firat, Yalçîn Küçük, M. Anter

Ên Welat?

- A. Durre, M. Anter, Gündem?

- Ez kesî nas nakim. Ez berê Qirix û dû re xeberan dixwînim.

Wê gavê hebekî qirixbûn bi tere jî heye?

- Ili... Erê hebekî.

Lê qirix tîpek oportunist e....?

- Ez çî bikim, ne tam we-ke wî, lê carna ez weke wî his dikim.

Tu jî şoreşgerên dinê kê nas dikî?

Gastro, Che Guevara, Ho Şî Mîn, Lenîn, Stalîn, Marks

Parzemînen (kita) ku tu dizanî?

- Ez bi van tiştan pîr ele-qedar nabim. (tiştên ku ni-zane jî, wiha bi qurrefî dibê-je ez elaqedar nabim)

Tu li kîjan muzikê pîr guh-darî dikî?

- Çar Stêrk, Koma Çiya û Koma Berxwedan.

Me tişteki ji bîr kir, tu hîç der heqên jinan de nepeyvî-vî?

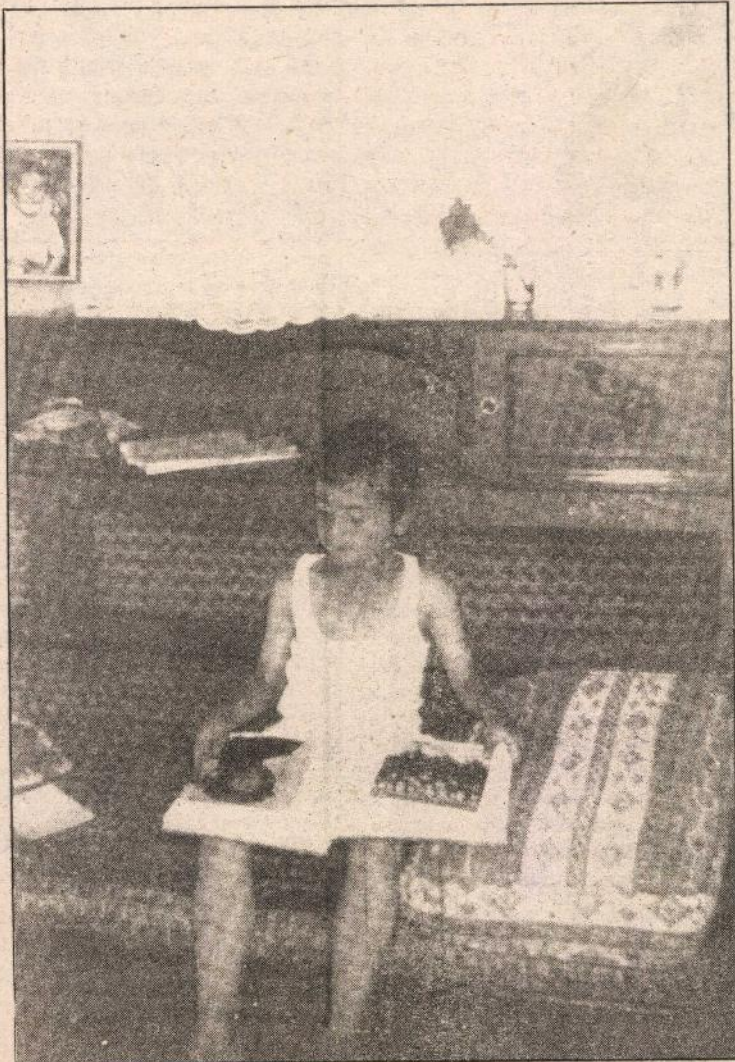
- Ez der heqê jinan de napeyvîm.

Çima?

- Jixwe. (berî hevpeyvî-na me henek pê kirbûn, jê re gotibûn di ketiyê ke te weke qirix heye. Ji ber vê yekê bêhna wî pîr teng bû-bû û nedixwest ku der heqê jinan de bipeviye.)

Tiştêki ku dixwazî bibêji heye?

- Ez biratiya gelê Kurd û Tirk dixwazim.

Hevalên min pîrsan ji min dikin, dibêjin: "Tu ji ku zanî ku der Kurdistan e?" Ez jî dibêjim, ez dixwînim, dipîrsim...

Nameyeke vekirî ji bo evîna min

Delala min!

Bibore, ev çar sal in, ez çavên te nabînim. Bi rastî nizamî ka çiqas mîna berê geş in an na. Ji roja em ji hevûdu dûr ketine û heya vê gavê, êdî ji nava nivîs û perçeyên helbestên min de gotinên nazik, çîçek û nêrgiz, roniya hîvê û bayê sibê, bar kirine. Êdî mîna berê ez bi van gotinan name û nivîsên xwe dest pê nakim. Sedem ne ew e ku, ez vê rojê ji wateya (maneya) van gotinan dûr ketime, belê niha li şûna agirê evîne, bejna dirêj û "Jiyan xweş e lê narê" li ba min termlnolojiyeke din pêsketiye. Kul û derdên îro pîrri cihê ne, hevala min, Mizgîna min.

Evîna min! Di salên xwendinê de em sergerm bûn. Kêfê kêfa me bû. Şahiya dilê me tije bû. Haya me ji felekê tune bû. Me nizanibû ku evîna mezin nikare di nava dîwarên maleke biçûk de bijî. Erê me romanên evîne pîrri û pîrri dixwendin. Me bawer dikir ku bextewarên herî mezin, di cîhanê de em in. Kul xem nexweşiyên me tune bûn. Bi saetan me dikaribû behsa evîna xwe bikira. Roja me hev nedîtiba, ew roj mîna sê mehên zivistanê tarî, reş û dirêj dibû.

Hevala delal!

Ez pêwîst nabînim bêjim ka vê rojê li welatê me çi bûyer pêk tî. Helbet tu ji bi qasî min dizanî, ma ne ez hunerên te baş dizanim. Derfet nîn e tu vê rojê ne bibî evîndara çiyayên Cudî, Gabar û Çemê Hîzilê. Êdî tu dizanî ez çi dibêjim.

Hevalê! Gundekî me tune ye. Mafê me jî hebû di nava gulên kesk û sor û zer de em destên xwe bidin hev û bi hev re helbestên evîne bixwînin. Mafê me hebû li ber roniya hîvê di nava xewn û xeyalên evîne de noqî bibin. Lê em çawa bikin dijmin li welatê me barana napalmê dibarîne. Heta bedewetîya çiyayên me jî tehemul nake û mêşeyên me jî dişewtine. We dit li Şirnex, Pasûr (Kulp) û Gumgum (Vartoyê) çawa kirin? Armanç, ji nava dilê me rakirina rehên jiyane ye. Li hemberî ev çendî zorî û êrîşbazîya wan gelo dem peyda dibe em bayên nêrgizan li deştên xemilandi biçînin? Na... Delala min em ewqas kor û nezan nîn in. Lê hema dibe mirov mîna teyrê nuama (deve kuşu) serê xwe bixe nava sêlakê (qûmê sîlik) de û bêje: Kes me nabîne. Xîret, namûs û bîranîna her hevalekî ji me re tîr dîke ku sed salan ji hev dûr bijîn, lê di nava kar û xebatê de bê westan herin û bîn.

Li ba min dîrahiya erdnîgarî (geograf) ne tiştek e. Di navbera mirov de dikare deryayên herî mezin hebin, dikare qet derfeta hevdtinê jî peyda nebe, lê dema ava çem û kanîyên me têkevin yek deryayekê wê çaxê problemek namîne û ew dîrahi heta dawiyê ji holê radibe. Mirov dikare bi geografî pîrri ji hev dûr be lê bi bîr û baweriyê, bi xebat û tîkîşîna xwe tim bi hev re be.

Hevala min! Heta ji çiyayên me bîna barûdê were, wê evîna bi cu-

Wêne: Şehîr M. Sabir Bekir (1985) Mêjûya şehîdbûnê: Bihar 1989, Botan

reyê salên xwendevaniyê tune be. Heta em di meydanan welatekî azad de, peykerên (heykelên) şehîdên xwe bilind ranekin, wê dengê def û zimyê bilind nebe. Min, Simo, Ahmê, Mihê û Dijwar gelek plan çekiribûn. Pîrri caran me bi nîvhenekî û nîvrastî digot: Divê Leşkerên Sor yê Komara Rojhilata Navîn hemû dîwarên li ser sînga gelan hatine avakirin hilweşînin, hemû zindan pêwîst e tenê bibin muzeyên navgînên (aletên) îşkencê. Hebûna pasaportan me tiştekî gelek eyb û paşverû didît. Belê, ez di sa van bîr û bawerîyan diparêzim. Rastiya, ku li welatê me xwe îspat dike ev e: Di çareserkirina her problemekê de faktora herî xurt, faktora mirovan bi xwe ye. Lewma ez xinizîya hin "serokên" bi tiştekî nahesibînim, tanqên dijmin vê rojê

eger di Zaxoyê de digerin wê sibe nikaribin ji Enqerê derkevin.

Rast e me heta dereceyekê şoreş gelekî romantîk didît, me digot belkî radîkalîzm tenê parastîna teoriyên radîkal e, lê hesabê malê û çarşiyê nabe yek. Me zû xwe nas kir, me zû xwe bi rîya serwxebûnê ve girêda û bi destê Mamosteyê mezin Serok APO em hatin necirandin, kesaniya me jî nû ve hate vejandin û em tîgihîştin ku radîkalîzm di nava karvaniyê (pratikê) de bi kar anîna tiştên rast e.

Hevala delal! Tê bîra te sofiyên Moskov yê rûş, zigurd û serseriyên ku ticareta siyasîyê dikirin êrîş ser me dikirin? Tê bîra te xwe dikirin ebuqatên Brejnev, bi serê Honeker sond dixwarin? Em gēj dikirin digotin me hûn Trostekî ne, Mawîst in û dijminên berjewendiyên

(manfatên) sosyalîzmê ne û hwd. Lê (ellhemdulillah) niha ev cure gotûbêj tune ne. Cihê wan mirovan ne li erdê û ne ji li ezmanan nemaye. Hinek namûs bi wan re hebe, wê pozê wan ji xwîna şehîdan bişewite, wê xwe bavêjin bextê milet û hêviya efûkirinê bixwazin. Eger aqilên xwe bînin serê xwe baş e. Rîya wan di nav tarîstana gorîstanê re derbas dibe.

Hêviya min êşkere ye. Em neçar in bi demê re xwe hîn xurt bikin. Dîsa dixwazim vê rastiye ducarî bikim, nêzîkbûn rihê mirovan ji hev ji nêzîkbûna baweriyên wan tê. Heta ez te li gora salên xwendinê nas dikim wê di dilê min de, rêz û evîna te tije be. Tîrsa min ji tişkekî nîn e. Lê mirov bi rastî û êşkere deng bike çêtir e. Baş e? Li derdorên te gelek zorî hene ev rastiyeke e, lê mirovên

çê ew in ku di nava rewşên xerab de, xwe diparêzin û li dijî her zoriyê li ber xwe bidin.

Hevala delal! Bibore ez neçar im di nivîsên wiha de behsa pîrsan bikim. Ez çi bikim ma qey gemiyên min hene behs bikim? Yan jî jiyaneke din ya min heye binivîsim. Na. Ez bawer dikim tu min baş fêm dikî. Eger tu ya berê yî, wê çaxê navnîşana min li ba we heye. Navnîşana min tenê sê tîpên rêzkirî ne û li her derê jî peyda dibe. Bi rastî demeke wiha peyda nebûye, ez bi şexsî pîrsa te bikim. Tenê dikarim saet bi saet pîrsên tîkoşînê wînda û ne zel tune ye.

Hevala min! Eger tu girêdayê wan hersê tîpên (harf) navnîşana min bî, eger tu, girêdayê bîranîna şehîdan bî, wê çaxê xwe xurt bike, bila nûçeyên te yê baş bighêjîne me. Her rojekê em wînda bikin ziyaneke mezin e. Lewma pêwîst e dilê te ji her girêdaneke feodal xurttir be. Pêwîst e tu xwe ji qeyd û bendan rizgar bikî. Ez we nas dikim. Nebêje ez tenê me. Bila çavên te li Bêrivan, Rûken û Dicle bin. Berxwedan jiyan e û koletî mirina her roj e. Li ber xwe bide û tîf bike rûye tîrsonêk, sextekar û zimandîrêjan çî dema xeber bêne, bêjin. Mizgîna te di rîya şoreşê de dimeşe. Wê çaxê ezê bêjim: Çî dema xeber bêne bêjin. Mizgîna te di rîya şoreşê de dimeşe. Wê çaxê ezê bêjim: Gelo dibe rojekê dengê def û zimyê Kurmancî heft roj û heft şevan bi ser çiyayên Kurdistanê bikeve û di bin ala rengîn de, govendeke mezin û dirêj were gerandin.

Bîmeşe! Dem dema girêdanên feodal û mayîna di nava çar dîwaran de nîn e.

Hevala Delal! Tu problemên min yê şexsî tune ne. Ez tenê difikirim çawa dikarim layîqê Partiyê, Seroktiyê bibim. Bîra Belek, Pîra Bafit, Xeydayê, Medresa Sor û Gorra Mem û Zîne ji nûve ava bikim. Erê heta kevîrên van cih û warên pîroz li ber ava dikevin, heta ba li van kavîlan dixê, bî cureyê romanên evîne ez nikarim ji te hez bikim. Hêviya min e di Newala Qesaban (Gorîstan Netewî ya Şehîdên Kurdistanê, li serbingeha biryarên Kongreya 4'an ya PKK) de, ez peykerê Leşkerê Neniyaş (meçhul esker) ava bikim û çî dema Serok rîbahê wî projeyê biqîne û qevdek gulên rengîn dane ber agirê şehîdan, piştî wê ezê bikaribim banî te bikim: Were haval a min Mizgîna min.

De haydê, li hêviya qerarên baş û xeberên we yê xweş im. Bibore, ez di dawiyê de bêjim eger baweriyên te yê îroyîn bi gotinên min re cuda bin, di nava nakokiye de bin, hevî dikim tu navê min jî, ji bîr bikî. Dîrok wê rastiya her mirovekî deyne holê.

Dîsa bi hêviya tiştên qenc ji bo we û hemû hevalan gelek rêz û silavên şoreşgerî. Bi xatîrê we.

Zerdeşt Hemko/ Paris

- Li ser navê ÎMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
- Berpirsiyarê Giştî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
- Navnîşan (Adres) Başmusahip Sok. Talas Han 16 Kat:3 No:301 • Tel (fax) 512 12 87
- Berpirsiyariya Ewrûpa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715
- Berpirsiyariya Fransa: Amed Jemo • Rua G-401 92763 Antony Cedex France
- Çapkirin (Baskı) Metinler Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AŞ

welat